

Juryrapport

De Nijhoffprijs voor vertalingen uit het Nederlands gaat naar Alexander Brotherton voor zijn weergaven in het Engels van romans en novellen van zeer uiteenlopende moderne auteurs.

Brotherton, die doceert aan de vertalers- en tolkenopleiding aan de Universiteit van Amsterdam en zelf in Leiden Oud-Javaans studeert, is een van die selfmade kenners van talen en literaturen die hier te lande nog te weinig worden geëerd. Hij werd geboren, als Australiër van Schotse afkomst, op 6 april 1919 in Sydney, en was aanvankelijk werkzaam in typografische vakken. In 1942 en 1943 maakte hij als vrijwilliger deel uit van de Australische expeditionaire macht en was gelegerd in Palestina en Egypte. Voor en na dit eerste buitenlandse verblijf leerde hij in Australië, in hospitalen en elders, Indonesiërs kennen, waardoor hij Indonesisch leerde en zich voor Javaans ging interesseren zonder ooit in Indonesië te zijn geweest. Na de oorlog was hij in 1948 en 1949 werkzaam in Londen bij een drukkerij, waarna hij door de Indonesische ambassade aldaar werd aangezocht als vertaler. Hij kende nog steeds geen Nederlands, toen hij gevraagd werd als vertaler te werken op het persbureau Antara in Amsterdam, waar hij kennis maakte met Nederlandse literatuur. Na enkele jaren terug in Londen bleef hij door Nederlandse moderne letteren geboeid, waarna hij zich als vertaler vestigde in Amsterdam. Pas in 1965 bezocht hij voor het eerst Java met zijn aldaar geboren echtgenote. Hij vertaalde ettelijke moderne Indonesische verhalen voor de *Atlantic Monthly*, en Nederlandse studies over Bali en adatrecht.

Van zijn gepubliceerde vertalingen van Nederlandse letterkunde verwijst de jury allereerst naar de drie werken van Elsschot: *Lijmen*, *Het been* en *Het dwaallicht*, naar Walschaps *Trouwen* en *Celibaat*, en naar Vestdijks *De koperen tuin*, tezamen drie delen in de Engelse *Bibliotheca Neerlandica*. Daarnaast dienen vermeld verhalen van Vestdijk, Helmans *Mijn aap schreit*, werk van Walschap, Louis Paul Boon en anderen. Apart staat de vertaling van de filmtekst van Fons Rademakers *Dans van de reiger* naar Hugo Claus. Brotherton is medewerker van het viermaandelijks tijdschrift *Delta*.

Het moet de jury van het hart dat een vertaling als van Elsschots *Dwaallicht* een vrijwel onhaalbare opgave was (mede door Elsschots permanent gebruik van de tegenwoordige tijd) waarin Brotherton het onmogelijke heeft verwezenlijkt. Men moet de Engelse vertaling lezen om te zien wat Brotherton hier heeft gepresteerd. Een moeilijkheid van geheel andere aard doet zich altijd voor bij de eigenaardige stijl van Vestdijk bij wie bovendien gebeurtenissen en reacties veelal een tweesprong van ideeën teweegbrengen in elkaar soms aanvullende, soms tegensprekende bijzinnen. Brothertons vertaling van Vestdijks *De koperen tuin* toont aan dat hij ook deze taak briljant heeft aangekund.

Tenslotte een enkele opmerking over de Walschap-vertalingen van Brotherton: aan het slot van *Celibaat* heeft Walschap een Vlaams rijmpje, dat als volgt luidt: 'Mie Katoen, kom morgen noen, we zullen een pintje drinken'. De feeling en intelligentie van Brotherton blijken uit zijn besluit om dit onvertaald te laten,

mede omdat het rijmpje woord voor woord kan begrepen worden door een Angelsaksisch publiek. Wil men staaltjes van Brothertons eigen virtuositeit op dit gebied, dan moet men zich in *Lijmen* van Elsschot de weergaven niet laten ontgaan van de verrukkelijke rijmende slagzinnen in het kantoor van de geduchte Boorman.

De activiteiten van Brotherton ten gunste van de Nederlandse letterkunde van Noord en Zuid begon pas een jaar of tien geleden, en is, mede door zijn opmerkelijke bescheidenheid, pas na 1960 meer aangemoedigd door opdrachten. Hij heeft zich ervan gekwetend als een opmerkelijk Engels letterkundige wiens medium toevallig niet 'fiction' is maar de realiteit van een bestaande tekst. Met algemene stemmen werd Alexander Brotherton voorgedragen voor de toekenning van de Martinus Nijhoffprijs.

Prof. dr. S. Dresden, voorzitter

Prof. dr. P. Minderaa

Adriaan Morriën

Mr. E. Straat

Dolf Verspoor

Bert Voeten

J. U. Priesman, secretaris